

Tot vijftig jaar geleden bestond er in de Biesbosch een levendige griendcultuur. Griendwerkers verbleven in het gebied van zondagavond tot zaterdagmiddag, verzamelden er hun bundels wilgenhout en leidden in hun keten van riet of hout een hard bestaan. Tijdens een wandeling door twee polders maak je kennis met deze productienatuur: van griend naar wilgenvloedbos.

Biesbosch

De Biesbosch is met zijn polders, meertjes en kreken een geliefd gebied om in te varen. Bij de bezoekerscentra kun je fluisterboten en kano's huren of meegaan met rondvaarten in grotere boten. Daarnaast kun je in dit Nationaal Park diverse interessante wandelingen maken, zoals de Griendmuseumwandeling, waarbij je behalve met de uitbundige natuur kennismaakt met de inmiddels verdwenen griendcultuur. Je loopt door twee polders, die opvallend van elkaar verschillen. De Kikvors- of Otterpolder is na het verdwijnen van de griendcultuur teruggegeven aan de natuur. De Sterlingpolder wordt juist gecultiveerd zoals vroeger.

De wandeling

Sla na de overtocht met de zonnepont rechts af, volg het pad en passeer een bruggetje. Ga aan de overkant rechtdoor. Je loopt nu langs het Moldiep. Hier zie je bij laag water slibplaten, een geliefde foerageerplek voor vogels. Vlak voor de volgende brug kom je langs een boom met een (beschermd) nest van het hoor-naarvolk. Dit zijn grote, bruingele wespen, die niet snel steken. Blijf er echter niet te lang stilstaan, daar worden de dieren onrustig van. Ook de derde brug, een hoge ditmaal, passeer je en dan ben je in de polder Sterling. Deze heeft nog echt de vorm van een griend: rechte percelen van wilgen, gescheiden door greppels die uitkomen op een bredere sloot, de leigrepel. Rondom de percelen vind je beschermende kaden.

Sla bij de bank en het informatiebord rechts af en wandel verder langs de grienden. Je loopt een rondje door de polder en passeert achtereenvolgens de restanten van een rieten, een houten en een stenen keet. Hier verbleven de griendwerkers. Met gunstig tij roeiden ze op zondagavond naar de polder en namen hun intrek in een keet. Ze brachten hun eigen eten mee en moesten de keet met vele collega's delen. Een erbarmelijk bestaan; pas na de bouw van stenen keten kregen ze enige bescherming tegen de elementen. Na de houten keet passeer je een kleine wilgenakker, waarop diverse soorten worden gecultiveerd. De soor-

ten zijn te herkennen aan de vorm van het blad, de kleur van de stam en takken, het vruchtpluis en de katjes. Mannelijke en vrouwelijke bomen zijn verschillend! Bij de stenen keet zie je onder meer de snoeipaai, waar de griendwerkers hun takken in bundels van gelijke dikte bonden. Hier legde de griendaak aan, die het hout naar het vasteland vervoerde.

Na de hoge houten brug en de volgende brug houd je rechts aan. Je bent weer in de eerste polder en kunt nu zien hoe de grienden zijn teruggegeven aan de natuur. Omgevallen bomen blijven liggen en de takken worden niet langer afgesneden. In de bomen verblijven

insecten en salamanders en op de takken groeien kruiden en mossen. De vochtige wortelkuilen zijn een goede plek voor moerasplanten. Deze afwisselende flora en fauna trekt vele vogels aan, zoals de grote bonte specht, bosuil, buizerd, havik en sperwer. En in het dichte bos leven weer reeën en andere schuwe zoogdieren.

Houd ook na de laatste brug rechts aan en loop via een haag van bloemen en grassen terug naar de steiger van de zonnepont.

Type tocht: wandelen

Afstand: 6 km [1,5 tot 2 uur]

Begin- en eindpunt: Biesboschcentrum Dordrecht, Baanhoekweg 53, 3313 LP Dordrecht [www.biesbosch.org]

- onderweg passeer je geen cafés of restaurants. Neem dus zelf iets te eten en te drinken mee. Aan het begin en eind van de wandeling kun je iets gebruiken in het restaurant bij het Biesboschcentrum
- om bij het beginpunt van de wandeling te komen maak je een korte oversteek met de zonnepont. Deze vaart van 1 maart tot 1 november tijdens de openingstijden van het Biesboschcentrum [di-zo 10-17 uur; in de zomer ook op maandag; jul-aug 9-18 uur]